

IN VERBINDING

viering van 23 maart 2025

Vorbereid door Anje Tak en Joke Visser

Welkom

Lied: Nieuw welkomstlied (map 95)

Inleiding

Een viering in een totaal ontredderde wereld Oekraïne, Gaza, Soedan, Jemen.....Netanyahu, een tsaar en een losgeslagen VS president. Ineens worden miljarden vrijgemaakt voor de wapens waartegen we zo hartstochtelijk demonstreerden in de 80-er jaren. In mij spreken verschillende stemmen dooreen. Natuurlijk voorbereid zijn (maar hoe dan?) en: wapens zijn geen oplossing. Afschrikking evenmin veroorzaakt meer angst en meer bewapening.

Waarom dit nu, hier, rond het thema namen? Ieder wil gekend zijn en bij name genoemd. Bij HouseMartin blijkt ook iedere keer weer hoe naar het is als wij de naam van een nieuwe gast niet goed onthouden.

Moeilijke namen soms, maar wel hun eigen naam. Gekregen van de ouders, vernoemd naar... Betekenisvol

Elk jaar worden de namen gelezen van de mensen die omkwamen bij de ramp van de MH17. Bij het Auschwitz monument staan alle namen van vermoorde joden. En veel namen zijn onbekend.

Aan de boulevard staat een plaquette met de alle namen van omgekomen vissers van Scheveningen.

Omgekomen in storm, getorpedeerd in de eerste wereldoorlog. Mijn opa kwam om in 1917, samen met zijn broer toen hun logger op een mijn voer. Het jaar ervoor verdronken nog twee broers uit dat gezin. Hun namen staan er en dat doet me veel.

Vandaag gaat het over verbinding. Twee verhalen. Een verhaal over iemand die een nieuwe naam krijgt en een kans om daarnaar te leven. En een verhaal uit het tweede testament: De heling van een krankzinnige. We vervlechten de lezing in de twee Gedachten.

Lied: Twee handen schoon gebleven (Map 11)

Gedachten 1 (Inclusief lezing Genesis 32: 23 – 32)

Jacob, wie was hij?

Jacob is de zoon van Izaak en Rebecca .Hij is de tweelingbroer van Esau, de broer die als eerste is geboren. Bij zijn geboorte houdt Jacob de hiel van Esau vast. Dat bezorgt hem de naam Jacob , wat hiellichter , bedrieger betekent. Met deze naam wordt hij de wereld ingestuurd.

Esau krijgt als oudste het eerst geboorterecht . Dat houdt in dat hij na de dood van Izaak het grootste gedeelte van de erfenis zal krijgen en dat hij het hoofd van de familie wordt. Esau zal ook gezegend worden door zijn vader. Een zegen waarin hem iets goeds als voorspoed en rijkdom beloofd wordt.

Jacob is daar jaloers op. Jacob eist het eerst geboorterecht van Esau op als deze bekap en half dood van de honger na een mislukte jachtpartij thuiskomt. Jacob maakt misbruik van de situatie waarin Esau verkeert en is alleen bereid hem eten te geven als Esau hem het eerstgeboorte recht geeft. Door nood gedreven doet Esau dit.

Daarna steelt hij, met medewerking van Rebecca, de zegen door zijn stervende , blinde vader te bedriegen en zich voor te doen als Esau. Jacob maakt zijn naam "bedrieger"dus wel waar.

Esau is woedend en dreigt Jacob te doden. Daarop vertrekt Jacob naar Mesopotamië , waar de broer van Rebecca, Laban, woont.

Na meer dan 20 jaar bij Laban gewoond en gewerkt te hebben, wil Jacob terug naar Kanaän. Dat wordt een spannend gebeuren. Want wie zit te wachten op de bedrieger? Maar het is ook dapper, vind ik. Hij wil kennelijk niet dat de situatie blijft zoals ie is.

Als hij Kanaän nadert komt een bode met bericht dat Esau met 400 man onderweg is naar hem. Jacob wordt bang. Bij de rivier de Jabbok blijft hij een nacht alleen.

Genesis 32; vers 23 – 32:

Het was nog nacht toen Jakob opstond en de Jabbok overstak op een doorwaadbare plaats, samen met zijn beide vrouwen, zijn twee bijvrouwen en zijn elf kinderen. Nadat hij hen over de rivier had geholpen, bracht hij ook al zijn bezittingen naar de overkant. Maar zelf bleef hij achter, helemaal alleen, en er worstelde iemand met hem totdat de dag aanbrak. Toen de ander zag dat hij het niet van hem kon winnen, raakte hij Jakobs heup aan, en daardoor raakte Jakobs heup tijdens die worsteling ontwricht. Toen zei de ander: 'Laat mij gaan, het wordt al dag.' Maar Jakob zei: 'Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent.' De ander vroeg: 'Hoe luidt je naam?' 'Jakob,' antwoordde hij. Daarop zei hij: 'Voortaan zal je naam niet Jakob zijn maar Israël, want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt gewonnen.' Jakob vroeg: 'Zeg me toch hoe u heet.' Maar hij kreeg ten antwoord: 'Waarom vraag je naar mijn naam?' Toen zegende die ander hem daar. Jakob noemde die plaats Peniël, 'want,' zei hij, 'ik heb oog in oog gestaan met God en ben toch in leven gebleven.' Zodra hij bij Peniël was overgestoken, zag hij de zon opkomen. Jakob liep mank.

In dit verhaal vecht Jacob in het duister met een onbekende man. Of vecht hij iets uit met zichzelf? Is die ander de stem van zijn geweten? Ik denk dat het geweten hetzelfde is als de stem van de eeuwige die een appel doet om mens voor een mens te zijn. Als die stem vraagt hoe hij heet, noemt Jacob zijn naam. Hij geeft toe dat hij een bedrieger is. Zo begint de kanteling, je bewust worden en zijn van wat je doet.

En dan wordt door de vreemdeling Jacobs naam veranderd in Israël. Wat betekent strijder van God. En Jacob krijgt ook een zegen. Een zegen die hij niet heeft gestolen maar gekregen. Er wordt niet gezegd wat die zegen inhoudt. Er wordt Jacob in elk geval niets beloofd aan voorspoed of rijkdom.

In de bijbel is ook sprake van een ander soort zegen. (spreuken 11 vers 25 en spreuken 19 vers 17) De mens wordt dan gezegend als hij of zij goed doet zoals je voedsel delen met de armen. "de vrijgevigigen zullen zelf gezegend worden want zij delen hun voedsel met de armen (spreuken 22 vers 9). Ik hoop dat Jacob de zegen zo ervaren heeft. Dat in de strijd die hij gestreden heeft zijn geweten is gaan spreken. Dat hij is gaan beseffen dat je niet vast hoeft te zitten aan je naam, aan oude opvattingen, gedrag en gewoontes. Dat hij zich bewust is geworden van zijn tekorten. Dat hij gaat zien wat hij een ander aangedaan heeft en zich bezig gaat houden wat een ander nodig heeft. Dat hij beseft dat het niet gaat om zijn eigen voordeel. Dat hij zich anders is gaan gedragen na deze nacht wordt duidelijk in de ontmoeting met Esau.

De broers omhelzen elkaar en er vloeien tranen. Esau die hem met 400 man tegemoet komt, gaat geen strijd aan. Kennelijk ziet hij Jacob als broer en niet meer als bedrieger, als rivaal. De kanteling van Jacob, heeft ook een kanteling bij Esau bewerkstelligd. De broers kunnen elkaar in de ogen kijken.

Ik vind dit een hoopvol verhaal omdat het ons laat zien dat een mens, weliswaar na een bange nacht, in staat is andere keuzes te maken. Als ik mijn gedrag onder ogen komt, de stem van mijn geweten laat spreken kan ik keuzes maken die anderen ten goede komen. Kan ik tot zegen zijn en zal ik zelf gezegend worden. Dat is ook wat we zingen in: "wie zijn leven niet wil geven, niet wil delen met zovelen met een ander gaat verloren". Dat wij elkaar tot zegen zijn wens ik ons toe.

Dat wens ik ook enkele wereldleiders toe:

Dat Donald ,wiens naam grote leider , koning van de wereld betekent, op een nacht als hij aan de kust staat kijkend naar Groenland of bij de hekken staat op de grens met Mexico , ook een stem zal horen. De stem van zijn geweten , van de eeuwige die zegt: jij wereldheerser, het kan echt anders. Herinner je wat de bisschop tegen je zei bij je inauguratie. Sluit geen mensen uit maar omarm ze en geef ze een bestaan. En dat hij die gedachte zal omarmen.

En ik hoop dat Vladimir wiens naam “beroemd door macht” betekent op een nacht als hij naar de t.v kijkt en ziet dat de drones ongelooflijk veel levens vernietigen en dromen uit elkaar doet spatten ook een stem hoort. Een stem die zegt: Je kan ook beroemd worden als je je broeder Zelensky tegemoet loopt en hem omhelst. En dat Zelensky, die Volodymyr heet wat oud Russisch voor Vladimir, is dat toestaat.

En ten slotte : Benjamin, zoon van het geluk. Moge zijn geweten gaan spreken als hij de wanhopige vaders en moeders met hun dode of gewonde kinderen in de armen hoort jammeren. Wat zou het mooi zijn als hij zich bewust werd van de betekenis van zijn naam en deze naam eer ging aandoen.

Dat ook zij de kanteling maken en tot zegen zullen zijn.

Moge het zo zijn.

Lied: Jij bent van jou (VL 801)

Gedachten 2 De genezing van de waan (Inclusief lezing Lucas 8: 26 – 34)

Een bekend verhaal uit Marcus 5. Zodra Jezus aan de overkant komt , in het land van de Gerasenen stormt hem meteen iemand hem tegemoet. Een man, bezeten door een onreine geest. Met kettingen en boeien geboeid, maar niets kon hem binden. Hij liep dag en nacht te brullen tussen de graven en op de bergen. Voor Jezus viel hij op de knieën en brulde: Wat wilt u van mij Jezus, zoon van de allerhoogste. Ik smeek u, doe mij geen pijn. Jezus wordt met naam genoemd erkend.

Jezus vraagt de geest uit de man weg te gaan, dan bezweert de man/de geest hem: doe mij geen pijn. Jezus vraagt hem om de naam. En hij (de man/de geest?) : Mijn naam is Legio, want we zijn met velen. Bijzonder contact nadat de namen zijn uitgewisseld. Jullie kennen de rest van het verhaal. De demonen vragen Jezus om in een kudde zwijnen te mogen gaan die zich vervolgens in een afgrond storten, De man is genezen, hij mag naar huis en vertelt zijn genezing overal.

De man Jezus doorbreekt in veel van de verhalen en gelijkenissen taboes. Ik denk aan het verhaal van de bloedvloeiende vrouw uit de viering van Thea en Ria twee weken terug. De vrouw zet de eerste stap, ze raakt het kleed aan en Jezus spreekt met haar en doorbreekt het taboe: geen contact met onreinheid. Ook hier is de eerste stap van de bezeten man: Wat wilt u van mij..... en Jezus erkent zijn aanwezigheid en vraagt naar de naam. Dan volgt de heling.

Verbinding zoeken. Het kwaad in de ogen kijken (om een naam vragen). Niets is gemakkelijker dan onbenaderbaarheid te beantwoorden met wegstijgen. Ik kreeg onmiddellijk een associatie met de toespraak van Jan Pronk bij de Nieuwe Vredesbeweging op 9 maart. Wat Jan Pronk benadrukte in zijn toespraak: blijf in contact, al ben je het bloedig oneens. Zeg: ik vertrouw je niet maar kom op, we gaan in gesprek. Niet naïef zijn, blijf in je kracht en blijf in gesprek.

Pronk gaf een tiental geboden die kunnen helpen om oorlog te voorkomen, gevolgd door eveneens 10 geboden voor het geval er toch oorlog ontstaat. Ze staan aan het einde van ‘gedachten 2’. Enkele “ geboden” citeer ik hier: Onthoud je van retoriek en grote woorden. Verdedig universele waarden. Wees geloofwaardig, onderhandel en stop de nucleaire bewapening. Besef dat oorlog niet meer met militaire macht kan worden gewonnen.

In een interview in Trouw geeft Pronk aan: zorg dat je je zaken op orde hebt. Er moeten wapens naar Oekraïne. Zorg voor Europese eenheid en investeer verstandig op je eigen veiligheid. Maar vooral: denk na over vredesplannen. Waar zijn die? Je hoort ze niet in Brussel, niet in Den Haag, niet in Frankrijk.

En in het kader van deze viering staat overeind: kijk niet weg, denk na, kijk het beest (de demon zo je wilt) in de bek. Houd contact. Benoem de menselijkheid.

Uiteindelijk lijkt mij Kerk en Vrede het moedigst en voel ik me daar het meest verwant. Wij zingen vaak: Kome wat komt, maar wie betaalt de prijs? Naamlozen?

En dan Jacob? Een nieuwe naam en een kans om er naar te leven? Ze gaan het meemaken, dat valt niet altijd mee toch? Maar ook wij verlangen naar een kanteling van het kwaad bij die gekrenkte tirannen.

Vraag aan mijn kleinzoon: wat gebeurt er als er weer dienstplicht wordt ingevoerd? En jij wordt over twee jaar opgeroepen? Dan ga ik natuurlijk zegt hij. Er komt ook weer vrede, en dan weer oorlog. Het zit gewoon in mensen. 16 jaar. Zijn vader slikt.

En in het kader van deze viering: bij herinvoering van een opkomstplicht word je geroepen om op te komen voor je nummer. Waarvan akte.

De punten van Jan Pronk

Om oorlog te voorkomen:

1. onthoud je van retoriek en verkeerde woorden
2. verdedig universele waarden
3. verdedig het concept van de mensenrechten
4. wees daarin volstrekt geloofwaardig
5. ken je geschiedenis
6. herstel de instituties van de oude orde
7. wees op tijd
8. denk 'out-of-the-box'
9. onderhandel over een andere geopolitieke orde
10. stop de nucleaire bewapeningsrace

Als er toch oorlog is:

1. Besef dat oorlog niet meer kan worden gewonnen. Onderhandel!
2. de-escaleer i.p.v. escaleer
3. wees bereid tot het zetten van éézijdige stappen
4. gebruik alleen middelen die niet strijdig zijn met het doel dat je wilt bereiken (vrede)
5. pleeg geen aanval op burgers
6. onthoud je van chemische oorlogsvoering en van gebruik van a.i. op het slagveld
7. ga voor stapsgewijze onderhandelingen
8. maak gebruik van onpartijdige onderhandelaars

Lied: Hoor, maar ik kan niet horen (VL 527)

Voorbeden (+ lied 'Roep onze namen')

Tafellied: Wie zijn leven niet wil geven (VL 440)

Breken en delen

Laten we het gebaar dat Jezus ooit maakte herhalen. Het gebaar om brood en wijn met elkaar te delen. Om ons er weer aan te herinneren dat we wat wij bezitten moeten delen met de ander. Alleen dan zullen we tot zegen zijn en gezegend worden.

Onze Vader (map 119)

Reactie en collecte

Slotlied: Als ik omkeer (map 51)

Gedachten 1 (Inclusief lezing Genesis 32: 23 – 32)

Lied:

Zegenwens